

Föreläsning kring läkemedel för kommunanställda sjuksköterskor

Sandra Sjöblad

Legitimerad apotekare

Vårdfarmaci i samarbete med Läkemedelskommittén i
region Jönköpings län

Läkemedel inom Jönköpings län

- Läkemedelskommittén = LSG läkemedel = Region Jönköpings län expertorgan i övergripande läkemedelsfrågor
 - Arbetet regleras i lagen om läkemedelskommittéer (1996:1157)
 - I Läkemedelskommittén finns representanter för olika verksamheter inom RJL men också två MASar
- Uppdrag: Verka för en rationell, säker och kostnadseffektiv läkemedelsanvändning

Agenda

- Smärtbehandling hos äldre personer
- En samlad läkemedelslista
- Dospatienter
- Läkemedel i vårdens övergångar

Smärtbehandling hos äldre personer

- [Smärtbehandling hos äldre-Folkhälsa och sjukvård](#)

Förekomst av smärta hos äldre personer

- Långvarig smärta (smärta >3 månader) är vanligt hos äldre
 - Cirka 25-50 % av äldre (> 65 år) individer i eget boende
 - Hos äldre i vårdboende upp till 80 %.
- En av de främsta orsakerna till långvarig smärta är muskuloskeletala degenerativa tillstånd, som ökar med stigande ålder.
Andra tillstånd med risk för smärta är diabetes, hjärt-/kärlsjukdom, cancer.

Utredning av smärta

- Samma utredning av smärta hos äldre som av yngre
 - Smärt-uttrycket kan se annorlunda ut.
- Smärtanamnes
 - Nociceptiv smärta (molande, skärande, bultande)
 - Neuropatisk smärta (stickande, brännande, strålande)
- Smärtskatta
 - Numerisk smärtskattningsskala (NRS) - skatta smärta 0-10
 - [Abbey Pain Scale för patienter med demens](#)

Abbey Pain Scale – för bedömning av smärta hos personer med demenssjukdom som har svårt att beskriva sin smärta i tal

Observera personen och bedöm graden av påverkan med skalan 0 till 3 i punkt 1 till 6 nedan!

Namn på personen _____ Pnr _____

Bedömarens namn _____ Datum o Tid _____

Senast givna smärtlindring _____ Datum o Tid _____

1. **Röstuttryck/ljud** – t ex gnyr, jämrar sig eller låter

Inte alls=0 Sällan=1 Ibland=2 Ofta=3

1

2. **Ansiktsuttryck** – t ex spänd, rynkar näsan, grimaserar eller ser rädd ut

Inte alls=0 Sällan=1 Ibland=2 Ofta=3

2

3. **Förändrat kroppsspråk** – t ex rastlös, vaggar, skyddar en kroppsdel eller ihopkrupen

Inte alls=0 Lite=1 Måttligt=2 Mycket=3

3

Mål med smärtbehandlingen

För att kunna utvärdera behandlingens effekt:

- Sätt upp rimliga, konkreta mål tillsammans med patienten. Till exempel:
 - bättre sömn
 - ökad fysisk aktivitet (som att kunna gå en promenad eller delta i sjukgymnastik)
 - ökad social aktivitet (exempelvis gå en kvällskurs eller återgå i arbete).

Behandling av smärta

- Icke farmakologisk behandling bör prövas även i denna åldersgrupp:
 - Fysisk aktivitet och fallprevention för att öka muskelstyrka, koordination och balans
 - Psykologisk behandlingsmetod, t.ex. KBT (kognitiv beteendeterapi).
 - Undervisning om smärta, t.ex. artrosskola.
 - Akupunktur.
 - TENS.
 - Avlastning, tex med hjälpmedelsutprovning
 - Behandling med taktil beröring

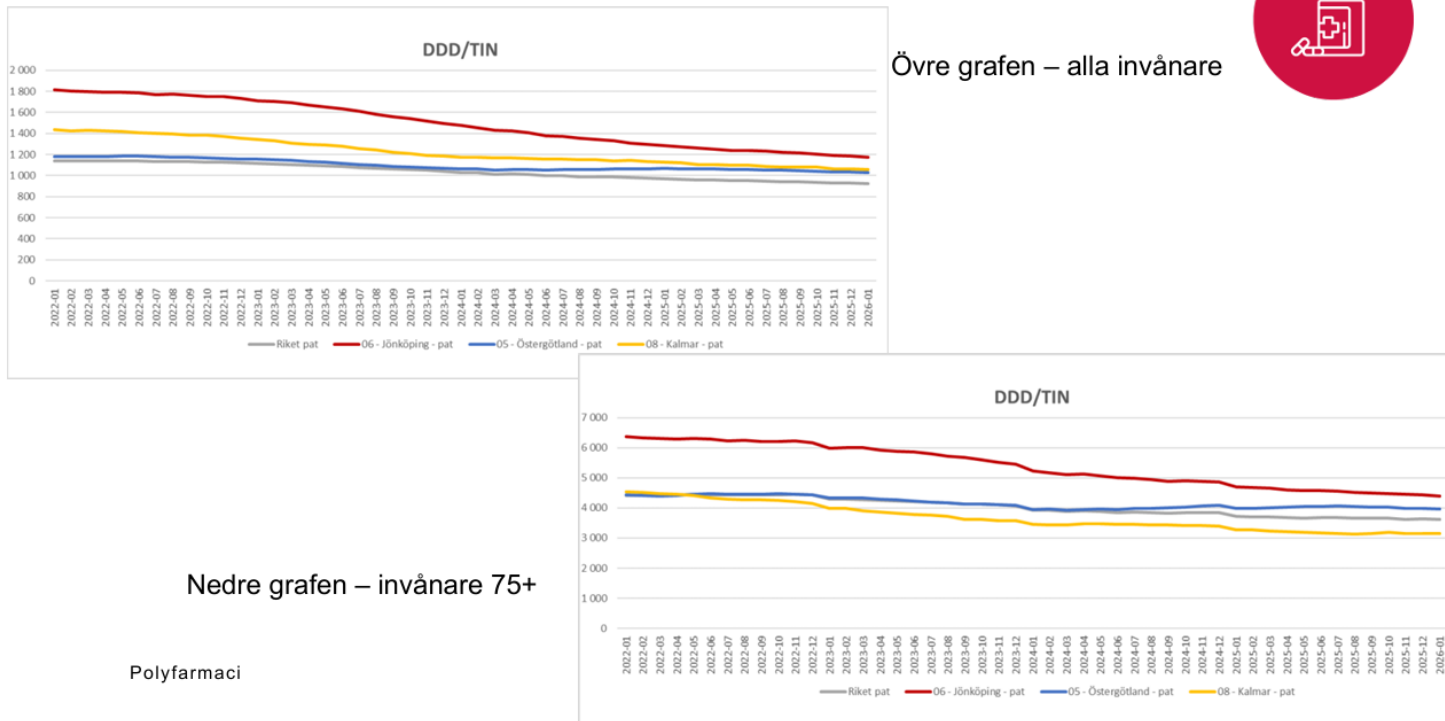
Behandling av smärta - Läkemedel

- Det är viktigt att inse farmakologins begränsningar!
- Njurfunktionen ska beaktas vid val och dosering av smärtläkemedel.
- Efterfråga om den äldre köper receptfria läkemedel, tex paracetamol eller COX-hämmare (NSAID)

Behandling av smärta - Läkemedel

Opioider (N02AA, N02AB, N02AG)

Behandling av smärta - Läkemedel

Lätt -måttlig nociceptiv smärta

- **Paracetamol**
 - Generellt samma dos som till övriga vuxna.
Till mest sjuka och sköra äldre rekommenderas 1 g x 3 (max 3 g/dygn).
Vid eGFR < 50 ml/min kan dos/doseringsintervall behöva justeras
 - Undvik kontinuerlig behandling under längre perioder.
 - Vid warfarin-behandling - extra kontroll av INR vid in- eller utsättning.
- **COX-hämmare(NSAID)**
 - Lokalbehandling med till exempel ketoprofen gel
 - Peroral behandling med till exempel ibuprofen eller naproxen i kort kur
 - Kontraindikationer: njursvikt (eGFR<30 ml/min), hjärtsvikt, ulcus och warfarin/DOAK-behandling.

Behandling av smärta - Läkemedel

Måttlig/svår nociceptiv smärta - malign och icke malign

- **Morfin**
 - Startdos 5-10 mg x 2 som depot preparat.
 - Dosreducera vid eGFR <60 ml/min, undvik vid eGFR <30 ml/min.
- **Oxikodon**
 - Startdos 5 mg x 2 som depot preparat (5 mg oxikodon = 10 mg morfin).
 - Försiktighet/dosjustering eGFR <30 ml/min
- **Buprenorfinplåster**
 - Startdos 5 mikrog/timme, maxdos 20 mikrog/timme. Byts varje vecka.
 - Bör inte kombineras med stående behandling med annan opioid.
- **Fentanylplåster**
 - Startdos 12,5 mikrogram/timme. Byts var tredje dag.
 - Vid svår kronisk smärta och sväljningssvårigheter eller försämrat upptag

Läkemedel i kommunen

Glöm inte
profylax mot
förstoppning!

Observera
risker med
plåster!

Behandling av smärta - Läkemedel

Neuropatisk smärta

- **Lidokain plåster**
 - Vid lokaliserad och ytlig neuropatisk smärta, tex postherpetisk smärta
 - Appliceras under max 12 timmar under en 24-timmarsperiod
- **Gabapentinoider**
 - Gabapentin. Pregabalin kan prövas vid biverkningar/utebliven effekt av gabapentin eller vid betydande oros-/ångestkomponent.
 - Försiktighet/dosjustering vid nedsatt njurfunktion pga. risk för trötthet, yrsel.
- **Antidepressiva**
 - Amitriptylin. Risk för antikolinerga biverkningar.
 - Duloxetin. Vid diabetesretinopati är duloxetin förstahandspreparat.
- **Antiepileptika**
 - Karbamezepin endast vid trigeminusneuralgi.

Sammanfattning – Smärtbehandling hos äldre personer

- Långvarig smärta är vanligt hos äldre personer
- Noggrann smärtanalys utgör grunden för val av behandling
- Sätt mål att kunna utvärdera efter
- Tänk även icke-farmakologisk behandling
- Långvarig farmakologisk behandling har begräsningar
 - Utvärdera regelbundet effekt kontra biverkningar

En samlad läkemedelslista

- Cosmics läkemedelslista
- Receptlista från apoteket (NLL) eller förteckning recept från Pascal

Cosmic – Pascal - NLL

Mina aktuella läkemedel		SON TEST 19121212-A034	Region Jönköpings län
Listan gäller från 2024-11-01 (kasta den gamla listan)		Tänk på att läkemedel kan bytas ut på apoteket och ha ett annat namn.	
Läkemedel	Dosering	Aterstående behandlingstid	Information
Ozempic 0,5 mg (Innehåller: semaglutid (grupp A) Injektionsvätska, lösning i förfylld injektionspenna subkutan injektion	1 dos=0,5 mg injiceras i underhuden en gång per vecka.	2024-09-23 - Tills vidare	Reglerar och sänker blodsockernivån vid diabetes Underhållsdos
Wegovy Flex Touch 0,5 mg (Innehåller: semaglutid (grupp B) Injektionsvätska, lösning i förfylld injektionspenna subkutan injektion	1 dos 1 gång dagligen	2024-09-24 - Tills vidare	Mot kraftig övervikt
Warfarin 2,5 mg Tablett	? tablett kl 20:00. Dosering enligt AK-mottagnings lista	2024-09-17 - Tills vidare Senaste recept: 2024-11-01	Motverkar blodproppsbildning Tas samma tid varje dag, tex på kvällen.
Oxycodone Depot 10 mg (Innehåller: oxikodon depottablett/depotkapsel) Depottablett	1 depottablett 2 gånger dagligen	2024-06-18 - Tills vidare	Mot smärta Långtidsverkande. Sväljes hela.
Gabapentin 100 mg Kapsel	3 kapslar 2 gånger dagligen	2023-09-04 - Tills vidare	Mot nervsmärta Byte till annan tillverkare med samma substans, styrka, beredningsform och lägre pris tillåts.

Cosmics läkemedelslista
Ordinationer, med
information om när
senaste receptet skrevs

Receptlista från apoteket (NLL)
Förskrivningar - ej ordination

Förteckning recept

Julius Dumass, 19381123-9106

Dosapotek: Dosapotek inte valt än

Stående, dispenserade läkemedel

Senaste insättning Förskrivare	Förskrivet läkemedel	Dosering, användning och ändamål (D = se doseringsanvisning)	Obs!
2024-06-05 G. Perez	Amlodipine Teva, tablett 5 mg	08 12 17 1 1 1 hypertoni 1 tablett kl 08. Sväljes. Med förmån	
2024-06-05 D. Jats	Metoprolol Sandoz, depottablett 50 mg	08 12 17 D D Mot hjärtklappning 1 depottablett kl 08. Följ schema i totalt 1 dag. Därefter 2 depottabletter kl 12 i 4 dagar. Sväljes. Med förmån	Sista doseringsdag 2024-06-09 D. Jats
2024-05-22 D. Jats	Acetylsalicylsyra Teva, tablett 75 mg	08 12 17 1 1 1 Förebygger komplikationer efter hjärtinfarkt 1 tablett kl 08, 1 tablett kl 12 och 1 tablett kl 17. Sväljes. Med förmån	

Stående, originalförpackningar

Senaste insättning Förskrivare	Förskrivet läkemedel	Dosering, användning och ändamål (D = se doseringsanvisning)	Antal uttag Förskr Kvar	Obs!
2024-05-22 D. Jats	Prednisolon Alternova, tablett 5 mg 1 x 25 tablett(er)	Mot symtom vid allergisk reaktion 2 tabletter 1 gång dagligen i 7 dagar. Sväljes. Med förmån	1 1	Sista doseringsdag 2024-05-28 D. Jats

Vid behovsläkemedel

Senaste insättning Förskrivare	Förskrivet läkemedel	Dosering, användning och ändamål (D = se doseringsanvisning)	Antal uttag Förskr Kvar	Obs!
2024-05-22 D. Jats	Paracetamol EQL Pharma, filmragerad tablett 500 mg 1 x 330 tablett(er)	smärta 1 tablett till natten vid behov, högst 3 tabletter per dygn. Sväljes. Med förmån	1 1	Senaste datum för avslut av behandling 2024-05-31 D. Jats

Förteckning recept (Pascal)
Förskrivningar - ej ordination

Aktuella recept
Utskrivet: 2022-09-13 17:03

Förnamn Eternamn, ÅÅÅAMDD
Högkostnadsperiod t.o.m: 2023-09-13

Läkemedel

Förskrivet läkemedel	Användning	Förskrivet av	Senaste uttag	Aterstående mängd	Giltigt t.o.m
Metformin Aristo, filmragerad tablett 850 mg (Metformin) 1 x 200 tablett(er) Vnr: 074358 (Kan bytas) Utän förmån	Mot diabetes. 1 tablett kl 12 tas innan mat [VilkerFörmånEjUppfylld] Första doseringsdag: 2022-09-18 Sista doseringsdag: 2023-03-13	Förnamn Eternamn, Läkare Vårdcentral Stad 111-111111 2022-09-13	Expeditionstidpunkt: 2022-09-13	3 av 4 uttag kvar 600 tablett(er)	2023-09-13
Doxyferm, tablett 100 mg Nordic Drugs AB (Doxycyklin) 1 x 30 styck Vnr: 153940 (Får ej bytas) Kostnadsfritt	Mot infektion i underlivet. 2 tabletter första dagen sedan 1 tablett i 10 dagar. Sväljes. Fritt enligt smittskyddslagen.	Förnamn Eternamn, Läkare Vårdcentral Stad 111-111111 2022-09-13	Ej uttaget Första uttag före: 2022-09-18	1 av 1 uttag kvar 30 styck	2023-03-18
Movicol, pulver till oral lösning i dospås Norge Healthcare li, V. (Makrogol, kaliumklorid, natriumbikarbonat, natriumklorid) 1 x 100 styck Vnr: 015461 (Kan bytas) Utän förmån	Mot förstoppning. 1 påse på morgonen på prov, i munnen. Röras ut i ett glas vatten. Sista doseringsdag: 2023-01-10	Förnamn Eternamn, AT-Läkare Vårdcentral Stad 111-111111 2022-09-10	Laxiriva, pulver till oral lösning i dospåse Expeditionstidpunkt: 2022-09-13	1 av 2 uttag kvar 100 styck	2023-01-10
Fenuril, kräm (Karbamid + natriumklorid) 1 x 400 gram Vnr: 496216 (Kan bytas) Utän förmån	Mot torr hud, mjukgörande. Smörjes på torr hud vid behov. Appliceras.	Förnamn Eternamn, Sjuksköterska Vårdcentral Stad 111-111111 2022-08-28	Canodem, kräm 5 % Expeditionstidpunkt: 2022-09-13	2 av 3 uttag kvar 800 gram	2023-02-25

Cosmic – Pascal - NLL

I följande fall är Cosmics läkemedelslista \neq Pascal eller NLL

- Receptfria läkemedel
- Läkemedel ifrån läkemedelsförråd (tex kortare kurer)
- Palliativa läkemedel i initialt skede
- Läkemedel som ges polikliniskt på mottagning såsom cytostatika, iv immunglobuliner, iv järn, blod
- Syrgasbehandling med oxygenkoncentrator

Dospatienter

- Är en patient ansluten till dosdispenserade läkemedel produceras det automatiskt nya dosrullar (oftast är en dosperiod 2 veckor)
- Vilka läkemedel finns (inte) i dospåsen?
- Vid utskrivning efter en vårdtid är det vanligt att nya dospåsar akutbeställs då det ofta blir läkemedelsförändringar

Läkemedel i vårdens övergångar

I överenskommelse med patient, närstående och mottagande enhet säkerställer sjuksköterska på vårdavdelningen att patienten har tillgång till aktuella läkemedel för minst tre dygn (ytterligare dagar i samband med helg och röda dagar). Vid behovs läkemedel som använts under vårdtiden skickas med. För patient som skrivs ut till korttidsboende är det särskilt viktigt att säkerställa patientens förutsättningar för fortsatt tillgång till aktuella läkemedel, eftersom patientens läkemedel inte automatiskt finns på korttidsboende. T.ex. om närstående kan ta med läkemedel till boendet, samt om det finns legitimation och betalmedel tillgängligt.

Läkemedel skickas med i doseringsask/ läkemedelspåse, se riktlinje för Ordination och hantering av läkemedel/ iordningställande och överlämnande eller administrering, enligt överenskommelse. Läkemedel som inte får iordningsställas i doseringsask/ läkemedelspåse, t.ex. Betapred, skickas med i originalförpackning. För kortare kurer, t.ex. antibiotika eller kortison, kan resterade doser (max två veckor) skickas med istället för att recept förskrivs, se riktlinjen Förskrivning av ordinerade läkemedel. Iordningställda läkemedel dokumenteras enligt rekommendationen Cosmic Läkemedel, Administrera eller Överlämna läkemedel i öppen vård eller vid hemgång från sjukhus. Kommunen kan ta del av dokumentationen i Cosmics läkemedelslista via Link, se manual Läkemedelsinformation via Link och Messenger för kommunernas sjuksköterskor.

[Läkemedel i vårdens övergångar, ordinärt och särskilt boende-Folkhälsa och sjukvård](#)

Läkemedel i vårdens övergångar

Namn:.....

Personnummer:.....

Meddelande till mottagare av doseringsask (Dosett) och läkemedelslista

Doseringsasken är iordningsställd av
sjuksköterska/farmaceut.....
på Länssjukhuset Ryhov/ Höglandssjukhuset Eksjö
/Värnamo sjukhus Avd:.....

Doseringsasken är delad för
tiden.....

Innehåll, se aktuell läkemedelslista från Cosmic.

Eftersom sjukhuset har ett begränsat sortiment av olika styrkor av läkemedel kan det vara skillnader i antalet tabletter/kapslar i doseringsasken och patientens läkemedelslista. Doseringsasken kan även innehålla synonympreparat till vad som anges på läkemedelslistan.

Hitta information

- Generell kunskap:
 - [Läkemedelsverket](#)
 - [Vårdhandboken](#)
- Produktspecifik information
 - [Stöd vid läkemedelshantering](#) ("Skåne", finns också som app)
 - FASS (produktinformation)
 - Bipacksedel
 - Information från läkemedelsföretag
- [Enteral läkemedelsadministrering; Region Jönköpings län](#)
- Kontakt med klinisk apotekare

Utvärdering

<https://esmaker.net/nx2/s.aspx?id=78ecf1834e6b>

apotekare@rjl.se

Region Jönköpings län

www.rjl.se

**Region
Jönköpings län**

